

Millî Mücadele'nin Hazırlık Dönemi

İstanbul'da yaptığım görüşmeler ve gözlemlere göre üç türlü karar ortaya atılmıştır:

Birincisi, **İngiliz himayesini** istemek,

İkincisi, **Amerikan mandasını** istemek,

Üçüncü karar, **bölgesel kurtuluş çarelerine başvurmaktır.**

Efendiler, ben bu kararların hiçbirinde isabet görmedim.

Çünkü bu kararların dayandığı bütün deliller ve mantıklar çürüktü, temelsizdi. O hâlde ciddi ve gerçek karar ne olabilirdi?

Efendiler, bu durum karşısında bir tek karar vardı. **O da millî egemenliğe dayanan, kayıtsız şartsız bağımsız yeni bir Türk devleti kurmak**

* Gazi, yukarıdaki güzergâhtaki çalışmaları (kongreler, genelgeler, görüşmeler, mitingler...) hangi amaç(lar)la yapmış olabilir?

Millî bilinci uyandırmak, millî birlik ve beraberliği sağlamak

Gazi'nin İstanbul'daki çalışmaları İtilaf devletlerinin kulağına gidince, İstanbul'dan uzaklaştırılması istendi.

Bu sırada Samsun ve çevresindeki Rum çeteleri(?) Türk halkına karşı saldırılar yapıyor, onları göçe zorluyorlardı. Türklerin direnişi (7. Madde) ise İngilizler tarafından güvenliği bozma olarak değerlendirilip, Osmanlı yönetimi bölgenin işgali ile tehdit ediliyordu. İşte Gazi'den **9. Ordu Müfettişi** olarak **çok geniş yetkilerle**, Samsun'a gidip, bölgedeki çatışmaları sonlandırıp, halkın elindeki silahları toplamaktı. **Bu görevi memnuniyetle kabul etti. Neden?**

Kurtuluşun İstanbul'dan değil Anadolu'dan gerçekleşebileceğine, buradaki bölgesel kurtuluş hareketlerinin birleştirilmesi ile başarılabileceğine inanıyordu.

Anadolu'daki iki kolordu ile görev sahasındaki valiler, Mustafa Kemal Paşa'nın emrine verildi. Mustafa Kemal, kendisine verilen **bu geniş yetkilerden Millî Mücadele'yi teşkilatlandırırken de faydalandı.**

Gazi, Erzurum ve Konya'daki **15. ve 20. Kolordunun** başında bulunan Kazım Karabekir ve Ali Fuat Paşalara telgraf göndererek, kendisi ile bağlantı ve işbirliği içinde olmalarını istedi. Neden?

Birlik ve beraberliği sağlamak amacıyla

İngiliz işgalinde olmayan Havza'ya geçip; burada işgallere karşı ilk protesto mitingini düzenledi. hazırlayıp-tüm yurda telgraf ile ulaştırdığı **Havza Genelgesi** ile **halkı işgallere karşı protesto mitingleri düzenlemeye çağırmıştır.** Komutanlara ve sivil yöneticilere askerlerin terhis edilmemesini- silah/cephanenin teslim edilmemesini emretti. Bu telgraftan sonra yurdun birçok yerinde mitingler düzenlenmiştir.

* Gazi'nin isteği farklı bölgelerde, işgalleri protesto mitingler düzenlenmesi, protesto(uyarı) telgrafları çekilmesi ile ne amaçlamaktadır?

Millî bilinci uyandırmayı

Gazi, Türk milletinin bağımsızlığına karşı yapılan saldırının yine **Türk milletinin topyekûn(?) mücadelesi** ile önlenebileceğine inanıyordu. Artık hedefi görevini yapamayan - işgalcilerin isteklerine göre hareket eden İstanbul hükümetine alternatif olacak, Anadolu'da millete dayanan, bağımsız-millî bir hükümet kurmak ve bu hükümet üzerinden millî mücadeleyi tek elden yürütmektir.

Gazi'nin çağrısıyla yapılan mitinglere binlerce insan katılması, işgalcileri rahatsız etmiştir. İtilaf güçlerinin baskısı altındaki İstanbul Hükümeti'nce İstanbul'a geri çağrılmış, ancak emri dinlemeyen M. Kemal, Amasya'ya geçmiştir.

Amasya Genelgesi (22 Haziran 1919)

Amasya'da millî mücadelenin planlaması yapıldı. Yani millî mücadelenin amacı, gerekçesi ve yöntemi ilk kez bu belgede ortaya kondu.

- Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir. **gerekçe**
- İstanbul hükümeti üzerine aldığı görevi yerine getirememektedir. **gerekçe**
- Milletin bağımsızlığını **amaç**, yine milletin **kararı ve direnişi** kurtaracaktır. **Yöntem ilk kez millî egemenlikten bahsedilmiştir.**
- Anadolu'nun her bakımdan en güvenli yeri olan Sivas'ta millî bir kongrenin toplanması kararlaştırılmıştır.

Genelgenin yayımlanması; İtilaf devletleri ve İst. Hükümeti'ni endişelendirince, **M. Kemal** son kez İstanbul'a geri çağrıldı. İstanbul'a dönerse, millî mücadelenin yara alacağını ve kendisinin de tutuklanabileceğini düşündüğünden dönmedi. İstanbul Hükümeti onu müfettişlik görevinden aldı.; Gazi, 7-8 Temmuz 1919'da **askerlikten istifa etmiştir.** Bu tarihten itibaren **askeri hayatı sona eren Gazi'nin siyasi hayatı başladı.**

* Çok sevdiği askerlik görevinden istifa etmesi, onun hangi kişilik özellikleri ile ilişkilendirilebilir? Vatanseverlik, cesaret, kararlılık, fedakârlık

İstifa sonrası sivil bir kişi olarak, emir verme yetkisi ortadan kalkmış, işi bir hayli zorlaşmıştı. Bu sırada Osmanlı ordusunun terhis edilmeyen tek gücü olan 15. Kolordunun Komutanı Kazım Karabekir'in desteği ve emrinde olduğunu belirtmesi, ona büyük güç ve moral vermiştir. Bu olay neyi kanıtlar?*
Gazi'nin millî mücadelenin tek ve tartışılmaz lideri olarak kabul edildiğini

Erzurum Kongresi 23 Temmuz- 7 Ağustos 1919

Doğu Anadolu MHC ve Trabzon MHC tarafından düzenlen; D.Anadolu'da bir Ermeni devleti kurulmasını engellemek Amacıyla toplanan **kongre,**

katılımcılar ve toplanış amacı açısından bölgesel niteliktedir.

- ✓ **Millî sınırlar içinde vatan bir bütündür, asla parçalanamaz. * Bu madde kongrenin hangi niteliğini göstermektedir?**
Erzurum Kongresi'nin aldığı kararlar açısından millî bir kongre olduğunu

- ✓ Her türlü yabancı işgal ve müdahalesine karşı, İstanbul Hükümeti'nin dağılması halinde **millî topyekûn kendisini savunacak ve direnecektir.**

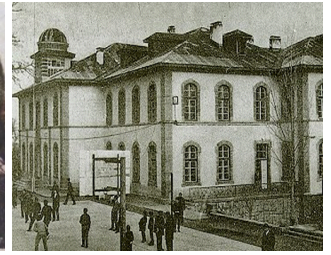
- ✓ Kuvayımillîye'yi etkin **Millî iradeyi hâkim kılmak esastır. * Bu madde neyi kanıtlar?**

Millî egemenliğe dayalı bir yönetim kurulacağı belirtiliyor

- ✓ **Manda ve himaye kabul edilemez. * Bu madde neyi kanıtlar?**

Tam bağımsızlıktan ödün verilmeyeceği belirtiliyor

- ✓ Millî meclisin derhal toplanmasını ve hükümet işlerinin meclis denetiminde yürütülmesini sağlamak için çalışılacaktır.

Yeni Türk Devleti'nin temelleri(?) Erzurum kongresinde atılmıştır. (tam bağımsız- millî egemenliğe dayalı bir yönetim)

Kongre sonunda, millî mücadeleyi tek elden yönetmek amacıyla, M. Kemal başkanlığında 9 kişilik Temsil Heyeti oluşturuldu.

Hem kongre başkanlığına hem de Temsil Heyeti başkanlığına seçilmesi onu **Kurtuluş Savaşının lideri** konumuna getirmiştir

Balıkesir ve Alaşehir Kongreleri

Batı Anadolu'da Yunanlılara karşı **direnişi örgütlemek üzere toplanan, katlımı civar yörelerden (mahalli-yerel) olduğu için, bölgesel düzeydeki ve Mustafa Kemal'in katılmadığı kongrelerdir.**

Sivas Kongresi (4-11 Eylül 1919)

* Kongre yeri olarak neden Sivas seçilmiş olabilir?(3)
Anadolu'nun merkezinde olması, Sivas halkının millî mücadeleyi desteklemesi, işgal edilmemiş-güvenli bir yer olması

Hem toplanış açısından milli hem de aldığı kararlar açısından milli bir kongredir.

Fransızlar kongre toplanırsa Sivas'ı işgal edeceklerini bildirmiş, İstanbul Hükümeti de Elazığ Valisini kongreyi basıp-dağıtmakla, M.Kemal'i tutuklamakla görevlendirmişti. Aynı şekilde Mustafa Kemal'in ittihatçı olduğu söylentileri yayıldı. Kongreyi engelleme çalışmaları sonuçsuz kaldı ve Gazi, Sivas'a gelişinde halkın büyük coşku ve ilgisi ile karşılandı.

Alınan kararlar

- Erzurum kongresinde alınan kararlar aynen kabul edildi.
- Manda ve himaye fikri kesin olarak reddedildi. (kongrede en çok tartışılan konu)

Neyi kanıtlar?

Tam bağımsızlıktan ödün verilmeyeceğini

- Yurdun değişik yerlerinde kurulmuş olan bölgesel nitelikli Müdafai Hukuk Cemiyetleri; Anadolu ve Rumeli Müdafai Hukuk Cemiyeti çatısı altında birleştirildi. * Bu uygulamanın amacı ne olabilir? Gazinin hangi kişilik özellikleri ile ilişkilendirilebilir?

Milli birlik ve beraberliği sağlamak-millî mücadeleyi tek elden yönetmek... Gazi'nin liderlik ve teşkilatçılık özellikleriyle ilişkilendirilebilir.

- İlk kez Erzurum Kongresi'nde oluşturulan **Temsil Heyeti**, Anadolu ve Rumeli MHC adına söz söylemeye ve iş görmeye yetkili kılınır, üye sayısı; 9 kişiden 16 kişiye çıkarıldı.

Temsil Heyeti, Batı cephesi komutanı olarak Ali Fuat Paşa'yı atamıştır. Neyi kanıtlar?

Temsil heyetinin hükümet gibi görev yaptığını...

Damat Ferit Paşa'nın başında bulunduğu İstanbul Hükümeti ise millî hareketi yok etmek için her yolu deniyordu. Gazi, buna karşılık, sivil ve askerî makamlara İstanbul ile her türlü ilişkiyi ve haberleşmeyi kesmelerini emretti. Halkına söz geçiremez, ülkesini yönetemez hâle gelen **Damat Ferit Paşa istifa etmek zorunda kaldı.**

Bu istifa, Anadolu hareketinin İstanbul Hükümeti'ne karşı kazandığı ilk başarı olmuştur.

Egemenlik Milletindir

millî(ulusal) egemenlik ise ülkeyi yönetme gücünün halkın elinde olması demektir.

tam bağımsızlık bir devletin; siyasi, ekonomik ve askeri başta olmak üzere kendisiyle ilgili her konuda kesin ve tek söz sahibinin yine kendisi olmasıdır.

Amasya Görüşmeleri (20-22 Ekim 1919)
manda taraftarı ve millî mücadele karşıtı Damat Ferit Hükümeti'nin istifası sonrası göreve gelen **Ali Rıza**

Paşa Hükümeti, Anadolu'daki hareket ile ilişkileri düzeltme yanlısı idi. Ali Rıza Paşa, **Salih Paşa'yı** Temsil Heyeti ile görüşmeler yapmak üzere Amasya'ya gönderdi. Görüşmelere, **Temsil Heyeti adına Mustafa Kemal ve arkadaşları** katıldı. İki taraf arasında imzalanan Amasya Protokolüne göre;

- ✚ **İstanbul hükümeti, Temsil Heyeti'ni, Anadolu ve Rumeli MHC'yi ve Sivas Kongresi kararlarını resmen(hukuken) tanıyacaktı.**

- ✚ Kapalı olan **Mebusan Meclisi**, seçimler yapılarak, **güvenli bir yerde yeniden toplanacaktı.**

* Gazi'nin, Mebusan Meclisi'nin İstanbul dışında toplanmasını istemiş olabilir?

İstanbul'da itilaf güçleri bulunduğu için güvenli olmadığını, meclisin iradesinin baskı altında kalabileceğini düşündüğünden

Ancak İstanbul Hükümeti'nin karşı çıkması nedeniyle Mebusan Meclisi'nin İstanbul'da toplanmasına karar verildi.

Temsil Heyeti'nin Ankara'ya Gelişi (27 Aralık 1919)

* Temsil Heyeti'nin Ankara'yı merkez olarak seçme nedenleri neler olabilir? (5)

- * işgal edilmemiş-güvenli bir yer olması
- * ulaşım ve haberleşme imkânlarının uygun olması
- * Anadolu'nun merkezinde olması
- * Ankara halkının millî mücadeleyi desteklemesi
- * Batı cephesine ve başkent İstanbul'a yakın olması

İstanbul Hükümeti'nin M. Kemal'in askerlik görevinden alınmadığını, kendisinin istifa ettiğini açıklaması, Ankara'yı bir güç olarak kabul ettiğini gösterir. * **Bu kabul-tanımaya daha önce nerede resmîyet kazanmıştı?**

Amasya Görüşmeleri ve imzalanan Amasya Protokolünde

Millî Mücadele'nin Sesleri

İşgal yıllarında Anadolu ve İstanbul'da bazı gazeteler halkı yanıltıyor, yalan haberlerle Millî Mücadele'ye verilen desteği engellemeye çalışıyorlardı.

Mustafa Kemal basının öneminin farkındaydı. **Halkın doğru şekilde bilgilendirilmesi- Milli bilincin uyandırılmasında, halkın aynı gaye etrafında birleştirilmesinde ve harekete geçirilmesinde (kamuoyu oluşturulmasında), haklı davamızı dünyaya duyurmak-dış kamuoyunun desteğini sağlamak amaçlarıyla basından mutlaka faydalanmak gerekiyordu.**

Bu amaçla İrade-i Milliye ile Hâkimiyet-i Milliye gazetelerini ve Anadolu Ajansı'nı kurmuştur.